

A téli ligetben

Városi ember, hacsak nem korcsolyázik, télen még azt a csöppnyi természetet sem látja, amit nyáron a kávéházi terraszok leanderdzsai és a budai kiskorcsmák csempésznek egyhangu életébe. Városi ember, tél idején a kabátja gallérjába huzza a nyakát és dehogyan is menne a friss levegőre, amikor nem okvetlenül kell. Ilyenkor a városligetben nem jár más, csak akit a kényszerűség visz oda: akik ott laknak, vagy akik az Angyal föld felé erre átvágva rövidítik meg az utjukat.

Ebédután, enyhe téli napsütésben jártuk be a havas ligetet. Mindenütt hatalmas fehér rétek, a friss levegőn, a fagyos földön megállott a hó, kopasz fák ágait fehérbe vonták, az utakat eltüntette, odatelepedett mindenre, bepuderezte az egész ligetet. Uttalan-utakon vágtuk magunkat keresztül az elhagyott vidéken, semerre ember, néha messziről vontatott ugatás, olyan, mint a pusztán télen.

Végig a Hermína-uton elhagyottan szomorognak a mulatókertek. A „Zöld Vadász“-nál cseleklányok és bakák táncoló-kertjében, még ott diszlik a nagy felírás a márciusi sörről, de a tornácra gulába rakott székeket belepte a hó és a büszkén hirdetett két zenekar sem muzsikál.

Lejjebb, a végtelen hópázsit közepében a két szinkőr álldogál fagyosan, árván, körülöttük mindenütt hó. A mutatványos tér — polgári nevén „vurstli“ — környéke egészen kihalt, csak az omnibusz végállomásnál árusítanak néhányan tormás virslit és sört az omnibuszkocsisoknak. A körhinták és hajóhinták zárva, a cirkuszok ajtai bezárgelve, csak a borzalmak háza, a „plastikon“ van nyitva, de az is üres. A „kerthelyiség“-ek mind zárva vannak, a céllövők és a magasabb művészetek egyéb kegyhelyei szintén, egyik bódé falán pedig ezt a feliratot láttuk:

— *Lóri, a csodanő a tél folyamán Üllői-ut 103. alatt látható.*

Nagyon célszerű felirat, ámbár nem valószínű, hogy aki idejött szórakozni, az most a Lóri kedvéért elmegy az Üllői-ut végére, ha még olyan „csodanő“ is. A vurstli havas utjain pár sebesült katona bandukol, mennek a hadikórházba, amelyet egy nyári mulatóhelyen rendezett be nekik télire a mulatóhely gazdája. A gyorsfényképesek ajtáin nagy táblák hirdetik, hogy: „téli nyitva, felvételek egész nap villany mellett eszközöltetnek, de nagyon kevesen akadnak, akik télen idejönnek „eszközöltetni.“ „

Odébb az állatkert rácsos kerítése szegi az utat. Téli felfedező utunkon bementünk az állatkertbe is, amelynek külön kis világában ugyan-csak meglátszik a tél. Mindenfelé üres ketrecek, a havas sziklákon sem ugrálnak az állatok, most

mindnyájan telelőben vannak, jól fűtött szobákban, sok cellára osztott nagy termekben. Csak azok az állatok vannak a szabadban, amelyek bírják a hideget, szarvasok, őzek, kutyák, meg a hazai állatok, sasok, farkasok, rókák, sőt a kis tavakban még kacsák és ludak is uszkálnak.

A legfurcsább az, hogy a jegesmedvék is be vannak zárva, mintha ők sem bírnák a hideget. Pedig nem ez az oka fogságuknak. Őneki most jött el a tavasz, ez az enyhe hideg az ő tavaszuk, ilyenkor érzik legjobban magukat, ilyenkor bántja őket is, a tavaszi jókedv, a bolondos vágyak és — ilyenkor borzasztóan összeverekednek. Ezért kellett őket különválasztani és külön-külön elzárni a hölgyeket és az urakat.

Nagy nehézségekkel küzdök az állatkert az állatok ellátása miatt. Sok a hűvös állat és ezeknek havonta tízezerkorona ára húst kell szerezni. Ugyanez a mennyiség békében csak ezerkétszáz koronába került havonként. Akármilyen húst pedig nem lehet nekik adni, mert csak friss, jó húst esznek meg. Sokszor megesik, hogy nagykereskedők és gyárak olcsó pénzen ajánlanak az állatkertnek megromlott kolbászt, vagy más hentesárut, de azt nem vehetik meg, mert az állatok nem eszik. Hogy kevesebb legyen a hűvös állat, agyonlöttek két nagy medvét és négy farkast. Ezeknek a husát a vércsék és a farkasok ették meg. A kölyökfarkasokat áruba bocsájtották, minden lapban felbivták a közönséget a farkasvásárra,

de senki sem jelentkezett. Ki vesz ma farkast, ki nek van ma annyi pénze, hogy egy farkast laktason jól hussal. Végül azonban mégis akadt valaki, aki megvásárolt egy farkast: gróf Károlyi Mihály, aki farkaskutyák tenyésztésére fogja felhasználni.

A fiatal majmok is sokat szenvednek: legfőbb táplálékuk, a tej, hiányzik. Az elefántok szénát esznek és — ugyanugy mint a viziló — kenyeret, még pedig minél több kenyeret. Itt egy kis panamárról is le kell rántanom a leplet. *Sem az elefántnak, sem a vizilónak nincs kenyérfegyve.* A városi kenyérgyárból kapják a kenyeret, protekciós alapon.

A helyzet mostanában annyival rosszabbodott, hogy mintegy két héttel ezelőtt kilencvenkét új „kosztost” kapott az állatkert. A schönbrunni állatkert nem tudta táplálni a maga állományát és néhány ritka példány kivételével valamennyi állatát kiadta más állatkerteknek. Így került most hozzánk is kilencvenkét állat, amelyeket nekünk kell táplálékkal ellátnunk. Közöttük van két kis oroszlan, egy párduc, egy teve, két láma, több kőszáli kecske, egy bölény, néhány mufflon, pár zerge, husz papagály és több más állat.

Az állatkert egyébként buzgón készül a téli szezonra, a rődlipálya már elkészült, a jégpálya is csak a fagyot várja, azután megkezdődhet a sportélet.

Ezekután elbucszunk az állatkerttől és folytattuk felefedező utunkat a gyorsan szürkülő tél

délutánban. A városligeti tó sekély vize már beállott, messziről jégnek is nézhetné az ember. A nagyjégpálya csarnokában, a pálya intézőjétől érdekes felvilágosításokat kaptunk: Az ő statisztikájuk adatai szerint az idén tartós és hideg tél várható, ami a korcsolyasport kedvelőinek mindenestre nagyon jó, de a sok inségesnek már kevésbé. A statisztika azt igazolja, hogy tartós tél csak oly esztendőben van, amikor későn áll be a hideg. Most, a legutóbbi hét éven át mindég enyhe teljünk volt, de a tapasztalás szerint hét évenként szokott változni az időjárás. Ha a tapasztalat nem csal, akkor a hét éves enyhe tél után, hét éves kemény tél következik. A jégszezon egy-két héten belül megnyílik, vagy még decemberben, vagy legkésőbb január elején. Már is megtörtént minden előkészület és bár nagy zavarokat okozott a munkaerő hiánya, a pálya már teljesen készen áll a szezon megnyitására. Itt-ott már képződött is vékonyka hójég-réteg, de ez még nem való a korcsolyázásra. Az idei szezonra, amennyire a helyzet megengedi, több szép sportesemény várható, kitűzik a vándordíjakat, lesz háziverseny, sőt esetleg országos verseny is, lesz jég-hockey-mérkőzés, hockey-vándordíj, de nagyszabású jégünnepély a háborúra való tekintettel, nem lesz.

Nekivágunk a Széchenyi-szigetnek, amelyen a Vajdahunyad vára előtt nyáron olyan élénk a korzó. Most sehol egy lélek, csak a mezőgazdasági muzeum ablakai mögül tűz ki lámpafény. A vár-

udvaron levő gyönyörű román stílusú kápolnában, a jáki templom másában most is minden reggel félhétkor és hétkor tartanak csendes szentmisét, vasárnap pedig szentbeszédet is. Advent negyedik vasárnapján, a karácsony előtti napon Gamauf László, a kápolna lelkésze mond szentbeszédet, karácsony ünnepén pedig dr. Giesswein Sándor prelátuskanonok, énekes szentmise keretében fog beszélni. A kápolna előtt, a magas hóban tarka galambok keresgélnek mag után. Meg sem riadnak a léptekre, már elszoktak az emberektől, nem is hiszik, hogy jár erre valaki. A vár falait és a templom falait fehérre vonta a hó és a templom kapuja felett mind a szentek és az apostolok behavazva nézik a világot. Szent Péter fején pedig egy galamb üldögél.

A muzeum kapujával szemben havas márványpadján üldögél Anonymus, Béla király névtelen jegyzője. Őlében, vállán, nagy könyvén hótakaró. Körülötte apró karácsonyfák, törpefenyők szürkéllenek a hóban. Anonymus busan lehajtja a fejét, most semmi dolga, a könyvét belepte a hó, nem is olvashat, az új korszak krónikája nem érdeklí, az új emberekkel nem törődik. Mit csinálhat mostanában?

Civilekről, akik jók volnának katonának, árdrágítókról, akik jók volnának börtönvirágnak, talán ő írja azt a sok anonim levelet . . .

Tölggy László